

WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH

INSTYTUT POLITOLOGII
ul. Koszarowa 3, bud. 2/3
51-149 Wrocław

tel. +48 71 375 50 59
fax +48 71 375 50 59

wns.ipol@uwr.edu.pl | www.politologia.uni.wroc.pl

Wrocław, 26.01.2025 r.

Dr hab. Dorota Moroń, prof. UWr

**Recenzja osiągnięć naukowych dr. Krzysztofa Chaczki
ubiegającego się o nadaje stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych,
w dyscyplinie nauki o polityce i administracji**

Podstawa formalnoprawna recenzji

Rada Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie uchwałami nr RDNoPiA/29/2024 z dnia 21 listopada 2024 oraz nr RDNoPiA/33/2024 z dnia 26 listopada 2024 r. powołała Komisję habilitacyjną w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Krzysztofowi Chaczce w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Na mocy tych uchwał zostałam powołana w skład Komisji jako recenzent.

Podstawą prawną sporządzenia recenzji jest Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r., poz. 1571, tekst ujednolicony). Zgodnie z art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- posiada stopień doktora,
- posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny,
- wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Wśród osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, musi znaleźć się co najmniej jedno z następujących osiągnięć:

- jedna monografia naukowa wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego i określonym w drodze rozporządzenia,
- jeden cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego i określonym w drodze rozporządzenia,
- jedno zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne.

W recenzji dokonuję oceny spełnienia wszystkich przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Recenzja przygotowana została również przy uwzględnieniu wymogów i procedury określonej w Uchwale nr 8/30.09.2019 Senatu Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 30 września 2019 roku w sprawie: zasad i trybu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

Podczas pracy nad recenzją wykorzystałam także opinie Rady Doskonałości Naukowej zawarte w poradniku *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego*, dostępnym na stronie internetowej RDN (najnowsza wersja z datą aktualizacji 9 sierpnia 2023).

Sylwetka naukowa i zawodowa Habilitanta

Dr Krzysztof Chaczko legitymuje się wykształceniem powiązany ściśle z naukami o polityce i administracji, również jego droga zawodowa obejmuje pracę akademicką realizowaną w tym obszarze.

Habilitant uzyskał tytuł zawodowy licencjata na kierunku Służby publiczne w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Witelona w Legnicy w 2003 roku oraz tytuł zawodowy magistra na kierunku Politologia na Uniwersytecie Zielonogórskim w 2005 roku.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, specjalność systemy polityczne, dr Krzysztof Chaczko uzyskał 21 stycznia 2011 roku w Instytucie Politologii, na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Rozprawa doktorska nosiła tytuł *Dynamika zmiany systemu partyjnego Izraela*, a została przygotowana pod kierunkiem prof. dr. hab. Ryszarda Herbuta. Recenzentami w postępowaniu doktorskim byli prof. dr. hab. Katarzyna Sobolewska-Myślik i prof. dr. hab. Robert Wiszniowski.

Podkreślić należy, że jedną z przesłanek nadania stopnia doktora habilitowanego, określoną w art. 219 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jest posiadanie stopnia doktora. Dr Krzysztof Chaczko posiada stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, spełnia więc wymieniony wyżej warunek. Warto zauważyć, że Habilitant posiada doktorat w tej samej dyscyplinie, w której wnioskuje o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego. W świetle art. 187 ust. 1 przytoczonej tu ustawy oznacza to, że Habilitant posiada ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki o polityce i administracji oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

W dokumentacji oraz dostępnych bazach danych (Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów, POL-on) nie znajdują informacji o tym, że Habilitant ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Zawodowo Habilitant związany jest z sektorem edukacji i nauki. Dr Krzysztof Chaczko w latach 2010-2014 pracował w Kolegium Pracowników Służb Społecznych we Wrocławiu. Od 2014 roku pracuje na Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (wcześniejsza nazwa uczelni: Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej), aktualnie na stanowisku adiunkta w Instytucie Zarządzania i Spraw Społecznych. Od 2020 roku zawodowo związany jest również z Uczelnią Korczaka w Warszawie. Podkreślić należy, że od 2017 roku pełni funkcję zastępcy dyrektora Zarządzania i Spraw Społecznych, co wiąże się z pewnością ze znaczącym zakresem pracy administracyjno-zarządczej. Jest także członkiem Rady Instytutu Zarządzania i Spraw Społecznych oraz Rady Dyscypliny Nauki o Polityce i Administracji.

Ocena osiągnięć naukowych Habilitanta

Kolejną, po posiadaniu stopnia doktora, przesłanką nadania stopnia doktora habilitowanego, określoną w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jest posiadanie w dorobku osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny. W przepisie mowa jest o osiągnięciach, w związku z czym Habilitant powinien posiadać w dorobku co najmniej dwa osiągnięcia, które spełniają kryterium znacznego wkładu w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji, w tym jedno z osiągnięć wskazanych w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tzw. główne osiągnięcie naukowe).

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Dr Krzysztof Chaczko przedstawił do oceny jako główne osiągnięcie naukowe osiągnięcie w postaci cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych *Ewolucja polskiej pomocy społecznej w perspektywie instytucjonalizmu historycznego*.

Osiągnięcie to jest zgodne z wymogiem określonym w art. 219 ust 1 pkt 2 lit. b, w którym mowa o przedstawieniu cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych ogłoszonym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Na przedstawiony cykl publikacji składa się z 12 artykułów naukowych opublikowanych w latach 2016-2023 w polskich czasopismach naukowych: „Praca Socjalna”, „Usługi Społeczne”, „Biuletyn Historii Wychowania”, „Ruch Pedagogiczny”, „Teraźniejszość, Człowiek, Edukacja”, „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” oraz „Rocznik Administracji Publicznej”. Przedstawione artykuły opublikowane zostały w języku polskim, jeden tekst w języku polskim i w tożsamej treści w języku angielskim.

Do dwóch tekstów sformułować należy zastrzeżenia formalne związane z ujęciem czasopism, w których dr Krzysztof Chaczko opublikował artykuły, w ministerialnym wykazie. Wskazać należy, że:

- Czasopismo „Usługi Społeczne” (ISSN: 2956-6908) pojawia się w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych określonym Komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 03 listopada 2023 r. o zmianie i sprostowaniu komunikatu w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji

międzynarodowych, a za publikację w nim przyznano 70 punktów. Można w tym kontekście uznać, że artykuł opublikowany w numerze 4 z 2023 roku został opublikowany w czasopiśmie punktowanym. Czasopismo nie zostało jednak uwzględnione we wcześniejszych wykazach, w tym wykazach określonych komunikatami: Komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, Komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 18 lutego 2021 r. o zmianie i sprostowaniu komunikatu w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, Komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, a także Komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 grudnia 2021 r. o zmianie i sprostowaniu komunikatu w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych – które mogłyby dotyczyć artykułu opublikowanego w numerze 1 z 2021 roku.

- Czasopismo „Rocznik Administracji Publicznej” (ISSN: 2449-7797 2449-7800) nie zostało uwzględnione w wykazie określonym Komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznanych za publikacje naukowe w tych czasopismach, ustalonym na podstawie wykazów ogłoszonych w latach 2013-2016 – który dotyczy artykułu opublikowanego w numerze 3 z 2018 roku. Czasopismo to pojawia się dopiero w wykazie określonym Komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

Zgłosić należy więc zastrzeżenia formalne co do uwzględnienia w cyklu dwóch tekstów:

- Chaczko K., *Rozwój usług społecznych w II Rzeczypospolitej i Polsce Ludowej*, „Usługi Społeczne”, 2021, nr 1.
- Chaczko K., *Efektywność w zmienności? O roli instytucji pomocy społecznej w dobie nowych ryzyk socjalnych*, „Rocznik Administracji Publicznej”, 2017, nr 3.

Jednocześnie sam fakt tego, iż czasopisma nie zostały, w roku opublikowania w nich tekstów, umieszczone w wykazie ministerialnym nie wpływa na merytoryczną wartość tekstów, stanowi jedynie element formalny. Dodatkowo cykl również bez tych dwóch tekstów odpowiada wymogom cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych.

Pozostałe czasopisma, w których dr Krzysztof Chaczko publikował prace badawcze, w roku opublikowania artykułów były ujęte w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych ogłoszonym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, a przyznana im liczba punktów była następująca:

- „Praca Socjalna” lata 2016-2018: 8 punktów, lata 2019-2020: 20 punktów,
- „Biuletyn Historii Wychowania” 2018 rok: 9 punktów,
- „Ruch Pedagogiczny” 2018 rok: 10 punktów,
- „Teraźniejszość, Człowiek, Edukacja” 2017 rok: 10 punktów,
- „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” 2018 rok: 7 punktów.

Czasopisma naukowe, w których dr Krzysztof Chaczko opublikował włączone do cyklu teksty, są czasopismami naukowymi obecnymi długookresowo na polskim rynku czasopism, spełniają w pełni wymogi stawiane czasopismom naukowym. Pięć włączonych do cyklu artykułów wydanych zostało w czasopiśmie „Praca Socjalna”. Jest to czasopismo naukowe specjalizujące się w obszarze teorii i praktyki pomocy społecznej, o długiej tradycji i uznaniu w środowisku polityków społecznych.

Spśród 12 przedstawionych do oceny artykułów 4 mają charakter współautorski – dwa zostały przygotowane przez łącznie dwóch autorów i dwa przez łącznie trzech autorów. Współautorzy deklarują jedynie, że ich wkład w powstanie dzieła jest równy, ale nie wiadomo, na czym dokładnie ten wkład polegał, a co za tym idzie, na czym polegał wkład Habilitanta w przedstawione do oceny artykuły i jaką rolę odegrał Habilitant w ramach powstawania współautorskich artykułów naukowych umieszczonych w cyklu.

Przedstawione do oceny artykuły spełniają wymogi stawiane artykułom naukowym w odniesieniu zarówno do zawartości merytorycznej (przedstawienie zagadnienia naukowego w sposób oryginalny i twórczy, problemowy albo przekrojowy), jak i opatrzenia przypisami, bibliografią (bibliografii nie zawiera artykuł *Czy w systemie opieki społecznej Drugiej Rzeczypospolitej istniały zasiłki*

pieniężne?, „Praca Socjalna”, 2016, nr 2, jednak jest opatrzony przypisami) oraz poddania recenzji.

Reasumując stwierdzam, że osiągnięcie naukowe wskazane do oceny zgodne jest z przepisami Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, głównym zadaniem recenzenta jest więc ocena czy stanowi ono znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

W swoim cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych *Ewolucja polskiej pomocy społecznej w perspektywie instytucjonalizmu historycznego* dr Krzysztof Chaczko podejmuje kwestię rozwoju polskiej pomocy społecznej od II Rzeczypospolitej do czasów współczesnych. Wybór tematu cyklu oceniam jako trafny. Podkreślić należy, że zainteresowanie badaczy problemami rozwoju polskiej pomocy społecznej, szczególnie w II Rzeczypospolitej i okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, faktycznie jest niewielkie, co sprawia, że pole badawcze Habilitanta faktycznie umożliwia poczynienie ustaleń wnoszących wkład do nauk o polityce i administracji.

Dr Krzysztof Chaczko deklaruje przyjęcie teoretycznej perspektywy badawczej instytucjonalizmu historycznego, w tym wykorzystanie koncepcji „zależności od szlaku”. Przyjęcie tej perspektywy do badania historii rozwoju polskiej pomocy społecznej jest w pełni uzasadnionym i uargumentowanym w *Autoreferacie* zamysłem badawczym. Habilitant wskazuje w *Autoreferacie*, że podjęty przez niego problem badawczy dotyczy czynników i wzorców funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w Polsce od jej powstania w roku 1923 do stanu obecnego. Jednocześnie zwrócić należy uwagę, że odniesienia do instytucjonalizmu historycznego nie odnajdziemy w przedłożonych do oceny artykułach. Tylko w jednym artykule – *Rozwój usług społecznych w II Rzeczypospolitej i Polsce Ludowej* („Usługi Społeczne”, 2021, nr 1) – Habilitant odwołuje się do badań instytucjonalno-historycznych i w jednym – *Kadry w pomocy społecznej. Wczoraj – dziś – jutro* („Ruch Pedagogiczny”, 2018, nr 3) – do metody historycznej, nie omawia jednak wykorzystania tej perspektywy. W cyklu zdecydowanie brakuje artykułu, który odnosiłby się do teoretycznych aspektów badania pomocy społecznej przy uwzględnieniu perspektywy instytucjonalizmu historycznego i wykorzystania w tych badaniach koncepcji „zależności od szlaku”.

W swoich artykułach dr Krzysztof Chaczko najczęściej w ogóle nie prezentuje szczegółowej metodologii prowadzonych badań, nie formułuje pytań badawczych

i hipotez, nie omawia metod i technik badawczych, wykorzystywanych teorii i koncepcji, co najwyżej wskazuje na cel badań. Podkreślić jednak należy, że Habilitant faktycznie realizuje postawione sobie cele, prowadzi postępowanie badawcze zgodne z metodologią badań naukowych, a jego analizy wpisują się w perspektywę instytucjonalizmu historycznego.

Dokonując merytorycznej analizy zawartości artykułów tworzących cykl publikacji warto zwrócić uwagę na kluczowe obszary analizy ewolucji polskiej pomocy społecznej podjęte przez dr. Krzysztofa Chaczkę. Habilitant w swoich pracach dokonuje zarówno analizy systemu pomocy społecznej w aspekcie instytucjonalno-prawnym oraz praktyki funkcjonowania w konkretnych okresach historycznych, jak też prezentuje ustalenia dotyczące ewolucji rozwoju pomocy społecznej, koncentruje się na całościowym ujęciu systemu pomocy społecznej, jak również szczegółowo analizuje konkretne obszary jej działania.

W kontekście analizy instytucjonalnej i historycznej rozwoju pomocy społecznej Habilitant podejmuje analizę dotyczącą nazewnictwa systemu opieki/pomocy społecznej oraz faktycznej orientacji na działania pomocowe lub opiekuńcze. Wskazuje, że w przypadku II Rzeczypospolitej i okresu PRL używamy określenia opieka społeczna, zaś od roku 1990 mówimy o pomocy społecznej. W artykule *Ile jest pomocy w pomocy społecznej. Rzecz o marginalizacji działań usamodzielniających* („Teraźniejszość, Człowiek, Edukacja”, 2017, nr 1) dokonuje operacjonalizacji terminów opieka społeczna i pomoc społeczna określając główne formy świadczenia opieki społecznej i pomocy społecznej. Na podstawie analizy udzielanych świadczeń wskazuje na dominację działań opiekuńczych nie tylko w II Rzeczypospolitej i w okresie PRL, ale również w III Rzeczypospolitej, gdzie działania pomocowe mają charakter uzupełniający, a nie podstawowy. W artykule *„Przeszłość niedokończona”. O imitacji i zaniechaniach w reformowaniu systemu pomocy społecznej* („Studia Politicae Universitatis Silesiensis”, 2018, t. 20) dr Krzysztof Chaczko określa zmiany, które powinny być wprowadzone dla wzmocnienia „pomocowego” charakteru pomocy społecznej.

Istotnym obszarem badawczym podjętym przez Habilitanta jest funkcjonowanie systemu opieki społecznej w okresie II Rzeczypospolitej. W tym zakresie dr Krzysztof Chaczko dokonuje rekonstrukcji systemu i analizy jego działania w praktyce. W artykule *100 lat systemu pomocy społecznej w Polsce* („Biuletyn Historii Wychowania, 2018, nr 39) Mikołaj Brenk, Krzysztof Chaczko i Rafał Pląsek określają czynniki wpływające na kształtowanie się systemu opieki

społecznej w II Rzeczypospolitej, wskazują również na rolę jednostek samorządu terytorialnego i sektora non-profit w realizacji opieki społecznej oraz na zadania opieki społecznej i oferowane świadczenia. W artykule *Czy w systemie opieki społecznej Drugiej Rzeczypospolitej istniały zasiłki pieniężne?* („Praca Socjalna”, 2016, nr 2) dr Krzysztof Chaczko identyfikuje prawne uwarunkowania opieki społecznej, dokonuje analizy struktury tego systemu, zwracając szczególną uwagę na rolę gmin w opiece społecznej. Wskazuje na zadania gmin i pokazuje znaczące obciążenie budżetowe wydatkami z zakresu opieki społecznej. Rekonstrukcji tworzenia systemu opieki społecznej w II Rzeczypospolitej i jej funkcjonowania opieki społecznej na poziomie samorządowym Habilitant dokonuje w artykule *Problematyka funkcjonowania systemu opieki społecznej Drugiej Rzeczypospolitej w publikacjach czasopisma „Opiekun Społeczny”* („Praca Socjalna, 2017, nr 4). Wykorzystuje w tym zakresie teksty źródłowe – artykuły zamieszczone w przedwojennym czasopiśmie „Opiekun Społeczny”. Odtwarza prace nad ustawą o opiece społecznej uchwaloną w 1923 roku i wskazuje na postulaty reform wynikające z analizy praktyki funkcjonowania opieki społecznej. Habilitant dokonuje identyfikacji obowiązków jednostek samorządu terytorialnego w obszarze opieki społecznej. Zajmuje się również kwestią finansowania opieki społecznej dokonując w tym zakresie ważnych ustaleń. Zwraca w tym kontekście uwagę na kwestię prawa do opieki społecznej, udzielania opieki społecznej w miejscu tymczasowego pobytu i rozliczeń pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego z tytułu udzielania takiej pomocy. Habilitant dokonuje rekonstrukcji tego systemu, ale, co istotne, pokazuje także jego ograniczone funkcjonowanie w praktyce, związane z faktem braku odpowiedzi gmin na pytania dotyczących ich mieszkańców, którym pomocy udzieliły inne samorzady, braku zwrotu kosztów mimo takiej powinności (co – jak wykazuje – mogło się również wiązać z brakiem środków budżetowych) oraz nadmiernego obciążenia gmin dużych, posiadających infrastrukturę pomocową wsparciem osób potrzebujących pomocy, w tym tymczasowo przebywających w tych gminach. Jest to niezwykle ważne z przyjętej perspektywy instytucjonalizmu historycznego i koncepcji „zależności od szlaku”, bowiem problemy tego typu powróciły w III Rzeczypospolitej i również wymagały regulacji prawnej. Ustalenia dotyczące prawnych aspektów funkcjonowania opieki społecznej Mikołaj Brenk, Krzysztof Chaczko i Rafał Płasek prezentują również w artykule *Opieka społeczna w II Rzeczypospolitej – wprowadzenie do tekstów źródłowych* („Praca Socjalna, 2019, nr 4). Podkreślają istotny fakt, iż ustawa nie

objęła swoim obowiązywaniem całego kraju, gdyż na części ziem pozostawiono w mocy regulacje obowiązujące pod zaborami. Analizują też problem roli samorządów terytorialnych w realizacji opieki społecznej oraz kwestię niewydolności systemu opieki społecznej identyfikując trzy kluczowe obszary problemowe: niewydolność organizacyjną, systemowe niedofinansowanie i misyjny charakter kadr. Zwracają również uwagę na badania teoretyczne dotyczące polityki społecznej realizowane w II Rzeczypospolitej.

Habilitant dokonuje również analizy funkcjonowania opieki społecznej w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i III Rzeczypospolitej, szczególny nacisk kładąc na ewolucję systemu pomocy społecznej. W artykule *100 lat systemu pomocy społecznej w Polsce* („Biuletyn Historii Wychowania, 2018, nr 39) Mikołaj Brenk, Krzysztof Chaczko i Rafał Płasek wskazują na zależność rozwoju działań opiekuńczych od aktualnej polityki państwa w okresie PRL, co dr Krzysztof Chaczko zaznacza również w artykule *Rozwój usług społecznych w II Rzeczypospolitej i Polsce Ludowej* („Usługi Społeczne”, 2021, nr 1). W artykule *100 lat systemu pomocy społecznej w Polsce* („Biuletyn Historii Wychowania, 2018, nr 39) Mikołaj Brenk, Krzysztof Chaczko i Rafał Płasek wskazują na ukierunkowanie w okresie PRL wsparcia na osoby niezdolne do pracy oraz analizują powiązanie opieki społecznej z systemem ochrony zdrowia. Następnie przedstawiają wyniki analiz dotyczących przekształcania systemu opieki społecznej z podsystemu ochrony zdrowia w niezależny system pomocy społecznej powiązany z resortami pracy i zabezpieczenia społecznego. Badając reformy systemu pomocy społecznej identyfikują nawiązania do tradycji przedwojennych.

Dr Krzysztof Chaczko analizuje kolejne reformy systemu pomocy społecznej w III Rzeczypospolitej wskazując na szczególne znaczenie dla przekształceń tego systemu reformy samorządowej, która weszła w życie w 1999 roku. Skutecznie obala tezę co do nowatorstwa i faktycznego potencjału reformatorskiego ustawy o pomocy społecznej z 2004 roku, która bardzo często wskazywana jest jako początek kolejnego etapu rozwoju pomocy społecznej. W artykule *„Przeszłość niedokończona”. O imitacji i zaniechaniach w reformowaniu systemu pomocy społecznej* („Studia Politicae Universitatis Silesiensis”, 2018, t. 20) Habilitant w pogłębiony sposób dokonuje analizy wprowadzania i reformowania systemu pomocy społecznej w III Rzeczypospolitej. Identyfikuje i zestawia kluczowe obszary debaty nad potrzebą zmian w systemie pomocy społecznej w latach 90. XX wieku, a następnie na początku wieku XXI. Ocenia zmiany systemowe wprowadzone

w latach 90. XX wieku, w tym wraz z reformą samorządową w roku 1999, a także zmiany generowane przez nową ustawę o pomocy społecznej z 2004 roku wskazując na mocno ograniczoną reformatorskość zmian z 2004 roku. Jednocześnie postuluje konieczność dalszych reform, które wprowadziłyby faktyczne zmiany systemowe. Znaczenie reformy administracyjnej z 1999 roku dr Krzysztof Chaczko analizuje w artykule *Co zmieniła reforma administracyjna z 1999 r.? O periodyzacji rozwoju pomocy społecznej w latach 1990-2020* („Praca Socjalna”, 2020, nr 4). Odnosi się w tym kontekście do koncepcji periodyzacji rozwoju pomocy społecznej w III Rzeczpospolitej proponowanych przez badaczy polskiej pomocy społecznej. Habilitant proponuje swój autorski system periodyzacji uznając kluczowe znaczenie reformy z 1999 roku i zwracając uwagę na ograniczony zakres reform wprowadzony nową ustawą o pomocy społecznej z 2004 roku. Omawiając okresy rozwoju pomocy społecznej identyfikuje kluczowe rozwiązania wpływające na strukturę systemu pomocy społecznej i odmienność struktury funkcjonującej do roku 1999 i od tegoż roku.

Obszarem badawczym dr. Krzysztofa Chaczki są również świadczenia z pomocy społecznej, w szczególności usługi społeczne. Habilitant dokonuje identyfikacji kierunków działań i analizy usług kierowanych do dzieci i młodzieży oraz rodzin z dziećmi realizowanych w okresie II Rzeczpospolitej w artykule *„Ratujmy dzieci!” Usługi społeczne dla dzieci i młodzieży w okresie międzywojennym* („Usługi Społeczne, 2023, nr 4). Wskazuje na specyfikę świadczenia tych usług i ich adresatów. Wskazuje przy tym na transformację tych usług i ich współczesne odpowiedniki. Wątek historycznego rozwoju usług społecznych pojawia się w artykule *Rozwój usług społecznych w II Rzeczpospolitej i Polsce Ludowej* („Usługi Społeczne, 2021, nr 1). Dr Krzysztof Chaczko dokonuje zestawienia kluczowych usług społecznych dostępnych w ramach systemu opieki społecznej w II Rzeczpospolitej oraz Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej. W przypadku II Rzeczpospolitej wykazuje kluczowe znaczenie usług opieki nad matką i dzieckiem oraz wsparcia dzieci pozbawionych opieki rodziców. W przypadku wsparcia dzieci pozbawionych opieki rodziców Habilitant identyfikuje i określa kierunki rozwoju pieczy zastępczej, a także diagnozuje podobne do współczesnych uzasadnienia towarzyszące upowszechnianiu pieczy rodzinnej. W odniesieniu do okresu PRL dr Krzysztof Chaczko wykazuje znaczenie czynników politycznych w kreowaniu oferty usług społecznych oraz określa rolę zakładów pracy i organizacji społecznych w realizacji usług społecznych. W artykule *Czy*

w systemie opieki społecznej Drugiej Rzeczypospolitej istniały zasiłki pieniężne? („Praca Socjalna”, 2016, nr 2) Habilitant prezentuje ustalenia dotyczące wykorzystywania świadczeń pieniężnych w opiece społecznej w II Rzeczypospolitej podważając przytaczaną również w publikacjach naukowych tezę, iż w okresie międzywojennym nie występowały w Polsce świadczenia pieniężne, bowiem nie zostały one wprowadzone Ustawą o opiece społecznej z 1923 roku. Dr Krzysztof Chaczko odnajduje i przytacza przepisy dotyczące świadczeń pieniężnych obecne w rozporządzeniach i wykazuje, że już w II Rzeczypospolitej istniała możliwość wykorzystywania świadczeń pieniężnych. Jednocześnie wyraźnie podkreśla fakultatywność tej formy pomocy. Bazując na przykładzie Warszawy jako studium przypadku prezentuje wykorzystywanie świadczeń pieniężnych w opiece społecznej. Jednocześnie słusznie zwraca uwagę na specyfikę Warszawy jako dużego miasta i stolicy kraju, wskazuje przy tym na znaczenie własnego budżetu gminy w realizacji zadań z zakresu opieki społecznej.

Z perspektywy konstrukcji systemu pomocy społecznej niezwykle ważną rolę odgrywają w nim pracownicy, których zadaniem jest diagnoza sytuacji społecznej osób w trudnych sytuacjach życiowych, identyfikacja kluczowych problemów i wyzwań oraz projektowanie i wdrażanie pomocy. Współcześnie kluczową rolę w tym obszarze odgrywają profesjonalni pracownicy socjalni. Habilitant podejmuje niezwykle wartościowy poznawczo problem rozwoju i profesjonalizacji zawodu od opiekuna społecznego do pracownika socjalnego. Zasady funkcjonowania opiekuna społecznego dr Krzysztof Chaczko prezentuje w artykule *Czy w systemie opieki społecznej Drugiej Rzeczypospolitej istniały zasiłki pieniężne?* („Praca Socjalna”, 2016, nr 2), gdzie identyfikuje zasady powoływania, funkcjonowania i zadania opiekunów społecznych. Zwraca uwagę na nieodpłatne pełnienie funkcji opiekuna, ale również – opierając się na przykładzie Warszawy – identyfikuje możliwość wykorzystywania pracy opiekunów społecznych i opłacanych opiekunów miejskich. W artykule *100 lat systemu pomocy społecznej w Polsce* („Biuletyn Historii Wychowania, 2018, nr 39) Mikołaj Brenk, Krzysztof Chaczko i Rafał Płasek wskazują na rozwój i profesjonalizację kadr systemu opieki społecznej w okresie PRL, a następnie w III Rzeczypospolitej. Podkreślają znaczenie specjalistycznego kształcenia pracowników socjalnych, działań doszkalających oraz superwizyjnych. Kadrom pomocy społecznej poświęcony jest artykuł Krzysztofa Chaczki i Marty Iwińskiej *Kadry w pomocy społecznej. Wczoraj – dziś – jutro* („Ruch Pedagogiczny”, 2018, nr 3). Autorzy wskazują tu na kluczową rolę

opiekunów społecznych w systemie opieki społecznej w II Rzeczypospolitej i system transformacji kluczowej profesji pomocowej w profesjonalnego pracownika socjalnego w III Rzeczypospolitej. Analizują zadania i możliwości działania opiekuna społecznego w II Rzeczypospolitej i PRL oraz pokazują rozwój profesjonalizacji zawodowego pracownika socjalnego w kierunku współczesnego zawodu regulowanego.

Habilitant podejmuje również problematykę funkcjonowania systemu pomocy społecznej w kontekście nowych wyzwań – nowych ryzyk socjalnych oraz globalnych sytuacji kryzysowych, jak pandemia Covid-19. W artykule *Powrót do przeszłości? Pomoc społeczna w obliczu epidemii koronawirusa. Analiza wstępna* („Praca Socjalna, 2020, nr 2) Krzysztof Chaczko i Norbert Paprota dokonują identyfikacji potencjału pomocy społecznej w kontekście problemów generowanych przez pandemię, zestawiają zagrożenia społeczne, które niesie za sobą pandemia Covid-19, określają możliwe zapotrzebowanie na pomoc społeczną oraz mocne strony systemu pomocy społecznej umożliwiające realizację działań pomocowych. Wskazują, że ze względu na społeczne skutki pandemii skutkujące wzrostem liczby klientów pomocy społecznej i wzrostem zapotrzebowania na świadczenia pieniężne okres pandemii i popandemiczny w przypadku pomocy społecznej może skutkować wyzwaniami podobnymi do sytuacji z początku transformacji systemowej. Jednocześnie zwracają uwagę na zmianę zarówno sytuacji społecznej, jak i funkcjonowania pomocy społecznej, w porównaniu do początku lat 90. XX wieku co generuje zagrożenia, jak i możliwość wykorzystania potencjału pomocy społecznej. W artykule *Efektywność w zmienności? O roli instytucji pomocy społecznej w dobie nowych ryzyk socjalnych* („Rocznik Administracji Publicznej, 2017, nr 3) dr Krzysztof Chaczko przeprowadza identyfikację potencjału systemu pomocy społecznej w zakresie reakcji na nowe ryzyka socjalne. Zwraca przy tym szczególną uwagę na znaczenie usług społecznych, a także na potencjał kadr pomocy społecznej.

Przedstawiony do oceny cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opiera się na solidnej bazie bibliograficznej. Habilitant korzysta z literatury naukowej, opracowań tematycznych, dokumentów źródłowych i aktów prawnych. Bazuje na literaturze w języku polskim, ma to swoje uzasadnienie analizowaną tematyką, jednak szkoda, że Habilitant nie odwołuje się w swoich analizach do teoretycznych ustaleń polskich i zagranicznych badaczy oraz praktycznych aspektów rozwoju pomocy społecznej w innych krajach.

Pole badawcze zaprezentowane w cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych *Ewolucja polskiej pomocy społecznej w perspektywie instytucjonalizmu historycznego* zdecydowanie wpisuje się w nauki o polityce i administracji, w obszar polityki społecznej.

Podkreślić należy, że stanowiący tzw. główne osiągnięcie naukowe cykl artykułów nie wyczerpuje dorobku naukowego dr. Krzysztofa Chaczki w obszarze analizy ewolucji polskiej pomocy społecznej. Habilitant jest autorem również innych publikacji, niewłączonych do cyklu, wpisujących się w to pole badawcze. Warto zwrócić na nie uwagę, ponieważ w mojej ocenie ustalenia w nich zawarte uzupełniają i poszerzają analizy zaprezentowane w artykułach włączonych do cyklu. Należy w tym aspekcie wyróżnić publikacje dotyczące pomocy społecznej w II Rzeczypospolitej – rozdziały: *Ustawa o opiece społecznej z 1923 r. – geneza, charakterystyka, konsekwencje* (w: *Stulecie ustawy o opiece społecznej. Od ochrony socjalnej do nowoczesnego systemu pomocy społecznej*, red. M. Grewiński, J. Lizut, P. Rabiej, Warszawa 2024) oraz *Pomoc społeczna w Drugiej i Trzeciej Rzeczypospolitej. Analiza porównawcza wybranych elementów funkcjonowania systemu* (w: *Od kwestii robotniczej do nowoczesnej kwestii socjalnej. Studia z polskiej polityki społecznej XX i XXI wieku*, t. 6, red. P. Grata, Rzeszów 2019), a także publikacje dotyczące rozwoju pomocy społecznej w III Rzeczypospolitej: napisaną przez dr Krzysztofa Chaczkę część monografii wieloautorskiej *Organizacja pomocy społecznej w Polsce 1918-2018* (M. Brenk, K. Chaczko, R. Pląsek, *Organizacja pomocy społecznej w Polsce 1918-2018*, Warszawa 2018) i rozdziały: *Pomoc społeczna w Drugiej i Trzeciej Rzeczypospolitej. Analiza porównawcza wybranych elementów funkcjonowania systemu* (w: *Od kwestii robotniczej do nowoczesnej kwestii socjalnej. Studia z polskiej polityki społecznej XX i XXI wieku*, t. 6, red. P. Grata, Rzeszów 2019), *Rozwój instytucji pomocy społecznej po 1989 roku* (K. Chaczko, J. Krzyszkowski, *Rozwój instytucji pomocy społecznej po 1989 roku*, w: *Pomoc społeczna. Idea – rozwój – instytucje*, red. E. Bojanowska, K. Chaczko, J. Krzyszkowski, E. Zdebska, Warszawa 2022). Dr Krzysztof Chaczko podejmuje również problematykę związaną z usługami społecznymi, w tym deinstytucjonalizacją usług społecznych, a ustalenia ze swoich badań prezentuje w publikacjach: *Deinstytucjonalizacja wsparcia seniorów* (K. Chaczko, N.G. Pikuła, T. Zbyrad, B. Ziębińska, *Deinstytucjonalizacja wsparcia seniorów*, w: *Ogólnopolska diagnoza w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie 16 województw Polski*, red.

M. Grewiński, J. Lizut, P. Rabiej, Warszawa 2024), *Doświadczenia z deinstytucjonalizacją w Europie Zachodniej i Polsce* (w: *Deinstytucjonalizacja w polityce społecznej - szanse i zagrożenia*, red. M. Grewiński, J. Lizut, Radom 2021), *Historyczno-społeczne źródła rozwoju procesu deinstytucjonalizacji* (K. Chaczko, E. Zdebska, *Historyczno-społeczne źródła rozwoju procesu deinstytucjonalizacji*, „Edukacja Zawodowa i Ustawiczna”, 2023, nr 8), *Czy do centrum usług społecznych będziemy wchodzić jak na pocztę?* („Wiadomości Społeczne”, 2021, nr 1). W innych publikacjach Habilitanta pojawiają się również ustalenia związane z sytuacją pomocy społecznej i wyzwaniem w odniesieniu do pandemii Covid-19: *Transformacja systemowa jako doświadczenie pomocy społecznej w sytuacji kryzysu społeczno-ekonomicznego. Uwagi w kontekście społecznych skutków epidemii COVID-19 oraz Selektownie czy powszechnie? Wsparcie społeczne po doświadczeniach (pierwszej fazy) pandemii koronawirusa* (oba rozdziały w: *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, red. N.G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glac, Kraków 2020).

Pewnym mankamentem analizowanego dorobku jest powtarzalność wątków w artykułach naukowych – zdarza się, że pewne ustalenia czy informacje są powielane w innych ujęciach czy kontekstach, co nie zawsze ma swoje uzasadnienie związane z tematem artykułu.

Uważam, że badania Habilitanta mają walor nowości naukowej – dr Krzysztof Chaczko podejmuje temat kształtowania się i rozwoju polskiej pomocy społecznej od II Rzeczypospolitej, przez okres PRL po czasy współczesne, który nie był dotychczas podejmowany w takim wymiarze, jak w ocenianych osiągnięciach.

Habilitant zaproponował oryginalne rozwiązanie postawionego problemu badawczego – dokonał analizy ewolucji polskiej pomocy społecznej w sposób wpisujący się w perspektywę badawczą instytucjonalizmu historycznego, w tym koncepcję „zależności od szlaku”. Kluczowe osiągnięcia Habilitanta stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji to usystematyzowane i wieloletnie badania nad ewolucją polskiej pomocy społecznej obejmujące:

- Analizę zasadności stosowania nazewnictwa systemu opieki/pomocy społecznej w kontekście operacjonalizacji pojęć opieka społeczna i pomoc społeczna oraz analizę wykorzystywania świadczeń o charakterze opiekuńczym i pomocowym;

- Dokonanie wieloaspektowej charakterystyki funkcjonowania systemu opieki społecznej w okresie II Rzeczypospolitej, obejmującej genezę powstania systemu opieki społecznej, rekonstrukcję obowiązującego prawodawstwa i realizowanych reform, roli samorządu terytorialnego i sektora pozarządowego w realizacji opieki społecznej oraz systemu finansowania opieki społecznej;
- Identyfikację kluczowych aspektów funkcjonowania opieki społecznej w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w szczególności w zakresie ukierunkowania systemu wsparcia oraz powiązania z systemem ochrony zdrowia;
- Prezentację ewolucji systemu pomocy społecznej w III Rzeczypospolitej, w szczególności w zakresie roli samorządu terytorialnego w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej;
- Ustalenie periodyzacji rozwoju systemu pomocy społecznej;
- Identyfikację kierunków działań i świadczeń oferowanych w opiece i pomocy społecznej w II Rzeczypospolitej, okresie PRL i III Rzeczypospolitej, w tym udowodnienie możliwości stosowania świadczeń pieniężnych w opiece społecznej w II Rzeczypospolitej, zrekonstruowanie systemu świadczeń nakierowanych na dzieci i młodzież, matki z dziećmi oraz dzieci pozbawione opieki rodziców, wskazanie w tym zakresie na podobieństwa rozwiązań obecnych w różnych okresach funkcjonowania pomocy społecznej;
- Analizę wykorzystywania usług społecznych w systemie opieki i pomocy społecznej, określenie kierunków rozwoju usług społecznych;
- Przeprowadzenie analizy funkcjonowania kadr pomocy społecznej, w tym kluczowych pracowników systemu opieki/pomocy społecznej: opiekunów społecznych i pracowników socjalnych, zaprezentowanie ścieżki profesjonalizacji zawodu pracownika socjalnego;
- Wyznaczenie kierunków dalszych działań w obszarze pomocy społecznej, wykazanie potencjału pomocy społecznej, w tym możliwości reakcji pomocy społecznej na występowanie nowych ryzyk socjalnych i sytuacji kryzysowych.

Publikacje dr. Krzysztofa Chaczki wypełniają lukę badawczą i korzystnie zmieniają stan wiedzy w obszarze rozwoju polskiej pomocy społecznej. Pozwalają lepiej zrozumieć historię pomocy społecznej, ewolucję tego systemu oraz jego

współczesne funkcjonowanie. Uważam, że stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Ocena istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Oceniając istotną aktywność naukową Habilitanta zwrócić należy uwagę na całość dorobku publikacyjnego. Pozostałe osiągnięcia naukowe dr. Krzysztofa Chaczki w obszarze publikacyjnym odnoszą się do wybranych zagadnień z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej, obszaru badawczego ewolucji polskiej pomocy społecznej (w którym stanowią uzupełnienie i poszerzenie ustaleń zawartych w artykułach włączonych do cyklu stanowiącego tzw. główne osiągnięcie naukowe, na co już wcześniej wskazałam w recenzji), funkcjonowania demokracji, systemu politycznego oraz polityki społecznej państwa Izrael oraz recepcji muzyki zespołu Depeche Mode.

Dr Krzysztof Chaczko, jako badacz polityki społecznej, zajmuje się nie tylko pomocą społeczną. Jeden z obszarów badawczych, na który warto wskazać, dotyczy analizy modelu realizacji wsparcia społecznego, w tym uniwersalnych i selektywnych systemów świadczeń społecznych. W tym kontekście Habilitant prezentuje swoje ustalenia w zakresie uniwersalizmu w polityce społecznej w rozdziale *Uniwersalizm w polityce społecznej – ujęcie teoretyczne* (w: *Polityka społeczna i edukacyjna w kontekście współczesnych wyzwań*, red. K. Głąbicka-Auleytner, M. Grewiński, Radom 2023) oraz artykule *Czy zmierzamy w kierunku powszechnego modelu pomagania społecznego?* („Wiadomości Społeczne”, 2023, nr 1), a także analizy odnoszące się do świadczenia wychowawczego czy wsparcia osób potrzebujących w związku z pandemią czy wojną w Ukrainie – co czyni w następujących publikacjach: *Efekt 500 plus? Modernizacja polityki społecznej w perspektywie ewolucji modelu selektywnego ku powszechnemu* (w: *Budowa nowoczesnego społeczeństwa po 1989 roku*, red. P. Grata, Rzeszów 2022), *Zalety i wady programu „Rodzina 500 plus”* (w: *Od kwestii robotniczej do nowoczesnej kwestii socjalnej. Studia z polskiej polityki społecznej XX i XXI wieku*, t. 5, red. P. Grata, Rzeszów 2017), *Selektywnie czy powszechnie? Wsparcie społeczne po doświadczeniach (pierwszej fazy) pandemii koronawirusa* (w: *Wybrane krajowe i międzynarodowe aspekty polityki społecznej w czasie pandemii koronawirusa*, red. N.G. Piкуła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glac, Kraków 2020) oraz

Powszechność i solidarność społeczna jako efekt wojny. Uwagi w kontekście przyszłości stosunków polsko-ukraińskich („Wiadomości Społeczne”, 2022, nr 1).

Istotnym obszarem aktywności naukowej Habilitanta jest obszar poświęcony demokracji, systemowi politycznemu oraz polityce społecznej Izraela. W odniesieniu do systemu politycznego wskazać należy na monografię jednoautorską *System partyjny Izraela w perspektywie struktury podziałów socjopolitycznych* (Wrocław 2011), która – jak deklaruje dr Krzysztof Chaczko – stanowi zmodyfikowaną wersję rozprawy doktorskiej. Habilitant prezentuje tu swoje ustalenia badawcze dotyczące rozwoju i ewolucji systemu partyjnego Izraela w latach 1949-2006, źródeł przeobrażeń rywalizacji politycznej oraz uwarunkowań izraelskiej państwowości, w kontekście zróżnicowanego otoczenia społecznego, co jak wykazuje Autor monografii – wpływa na system partyjny. Problematykę funkcjonowania demokracji w Izraelu Krzysztof Chaczko analizuje w opublikowanej wraz z Arturem Skorkiem i Tomaszem Sroką monografii *Demokracja izraelska* (Warszawa 2018). Monografia stanowi pełne kompendium wiedzy dotyczące funkcjonowania państwa Izrael – od uwarunkowań historycznych powstania Izraela, przez analizę społeczeństwa (w kontekście fal imigracyjnych i możliwych do wyodrębnienia specyficznych zbiorowości społecznych), relacji państwo – religia, po analizę ustroju politycznego, systemu partyjnego i polityk społecznej oraz zagranicznej realizowanych przez państwo Izrael. Jako badacz polityki społecznej dr Krzysztof Chaczko podejmuje również problematykę funkcjonowania polityki społecznej w Izraelu. Dokonuje wieloaspektowej analizy izraelskiego państwa opiekuńczego w wartościowym poznawczo artykule *From the „Socialist-Collectivistic” Welfare State to „McIsrael”: The Evolution of the Israeli Welfare State* („Problemy Polityki Społecznej” 2022, Vol. 58, nr 3), a także zestawia ten model z modelami państwa opiekuńczego państw postkomunistycznych (w powyżej wskazanym artykule oraz artykule K. Chaczko, M. Grewiński *„My już są Amerykany”? O neoliberalnych przemianach państwa opiekuńczego w Polsce i Izraelu* („Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne”, 2021, Vol. 68). Habilitant bada również wybrane aspekty funkcjonowania szczegółowych obszarów polityki społecznej w Izraelu oraz występujących tam problemów społecznych – ustalenia w tym zakresie prezentuje w artykułach: *Pomiędzy kipą a smartfonem. Kilka rzutów myślowych na temat kontrastów w izraelskiej edukacji* („Labor et Educatio”, 2015, nr 3), *Dwa spojrzenia na politykę migracyjną Izraela* („Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje”, 2015, Vol. 29, nr 2),

„Wielokulturowa (bez)robotność”. *Rzecz o izraelskim rynku pracy* („Labor et Educatio”, 2014, nr 2) oraz *Ubóstwo w społeczeństwie wielokulturowym. Przykład religijnej grupy ultraortodoksyjnej w Izraelu* („Polityka Społeczna”, 2014, nr 1). Uważam, że wyniki badań Habilitanta zaprezentowane w tym obszarze analitycznym mają walor nowości naukowej, dr Krzysztof Chaczko dokonał analizy kształtowania się ustroju politycznego państwa Izrael, ewolucji systemu partyjnego Izraela, funkcjonowania społeczeństwa izraelskiego, a także specyfiki państwa opiekuńczego, jego przeobrażeń i funkcjonowania polityk szczegółowych z obszaru polityki społecznej. Szczególnie zwracam uwagę na analizę państwa opiekuńczego w Izraelu oraz zestawienie tego modelu z modelami państwa opiekuńczego państw postkomunistycznych. Osiągnięcia te stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Interesującym obszarem badawczym podjętym przez dr. Krzysztofa Chaczkę jest recepcja muzyki Depeche Mode. W tym kontekście również wskazać można na walor nowości i oryginalności ustaleń Habilitanta zaprezentowanych w artykule *(Bez)użyteczny socjalizm: motywy polityczne w twórczości Depeche Mode a transformacja wizerunku grupy. Przypadek „Construction Time Again”* („Transformacje”, 2017, nr 1-2) i rozdziale *Politique Mode? Politics and Depeche Mode: The Case of Construction Time Again (1983) and Spirit (2017)* (w: *Political Music. Legitimization and Contestation*, eds. T. Bichta, A. Szwed-Walczak, Berlin 2021).

Lista publikacji prezentujących wyniki badań prowadzonych przez Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora jest ilościowo znacząca. Poza 12 artykułami tworzącymi cykl zgłoszony jako główne osiągnięcie naukowe obejmuje ona jedną monografię autorską, 3 monografie współautorskie, 3 współautorskie raporty z badań, 2 redakcje monografii, 14 rozdziałów w monografiach, 13 artykułów w czasopismach naukowych i 5 haseł słownikowych. Dodatkowo Habilitant zadeklarował jedną współautorską monografię i 3 rozdziały w monografiach w trakcie druku. Dr Krzysztof Chaczko publikuje generalnie w języku polskim, w monografiach i czasopismach naukowych o zasięgu krajowym. W jego dorobku znalazły się dwie publikacje w języku angielskim i jeden artykuł uwzględniony w cyklu, wydany w wersji polskiej i angielskiej.

W *Autoreferacie* dr Krzysztof Chaczko wskazał na indeks Hirscha równy 6 i 133 cytowania, w tym 31 autocytowań. Nie wskazał źródła tych danych, wnioskować jednak należy, że jest to baza Google Scholar, która na dzień

23 stycznia 2025 roku wskazuje na 140 cytowań i indeks Hirscha równy 6. Dwie publikacje Habilitanta są odnotowane w bazie Scopus, jednak nie mają cytowań. Najwyższą cytowalność ma monografia *Organizacja pomocy społecznej w Polsce 1918-2018* (M. Brenk, K. Chaczko, R. Pląsek, *Organizacja pomocy społecznej w Polsce 1918-2018*, Warszawa 2018) oraz artykuł „Polska w soczewce”. *Ewolucja oraz modernizacja systemu opieki i pomocy społecznej w perspektywie instytucjonalnej* („Rocznik Administracji Publicznej”, 2016, nr 2). Nie znajduję jednak tego artykułu w wykazie osiągnięć naukowych przedstawionych przez Habilitanta. Jego treść jest częściowo zbieżna z treścią artykułów uwzględnionych w cyklu, być może to stanowi przyczynę wykluczenia tej publikacji z dorobku Habilitanta.

Aktywność naukowa Habilitanta obejmuje również prezentację ustaleń badawczych w formie wystąpień na konferencjach, głównie konferencjach o zasięgu krajowym, ale również międzynarodowym. Habilitant pełnił także funkcję redaktora monografii naukowych oraz recenzenta artykułów w czasopismach naukowych. Podkreślić należy jego zaangażowanie naukowe w prace redakcji czasopism naukowych – jest redaktorem naczelnym czasopisma „Wiadomości Społeczne”, pełnił funkcje sekretarza redakcji i redaktora tematycznego. Habilitant jest również aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej – nie tylko zasiada we władzach stowarzyszenia, ale również realizuje w jego ramach różnorodne inicjatywy.

Kolejną przesłanką nadania stopnia doktora habilitowanego, określoną w art. 219 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jest posiadanie wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Swoje badania naukowe Habilitant realizował w kilku ośrodkach naukowych. Badania, które zaprezentował w rozprawie doktorskiej i późniejszych publikacjach bazujących na zgromadzonym materiale realizował w Uniwersytecie Wrocławskim. Główną aktywność naukową po doktoracie prowadził w ramach pracy w Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Dodatkowo – jak wskazuje – prowadził badania w ramach pracy w Kolegium Pracowników Służb Społecznych we Wrocławiu oraz pracy i stażu w Uczelni Korczaka w Warszawie. Dodatkowo realizował badania jako członek zespołu badawczego w projektach realizowanych w innych podmiotach

naukowych, m.in. w Uniwersytecie Rzeszowskim czy Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych.

Ocena osiągnięć naukowych - wnioski

Dr Krzysztof Chaczko przedstawił w wykazie swoich osiągnięć naukowych główne osiągnięcie naukowe w postaci cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych *Ewolucja polskiej pomocy społecznej w perspektywie instytucjonalizmu historycznego*, a także jednoautorską monografię, monografie współautorskie, liczne rozdziały w monografiach i artykuły w czasopismach naukowych.

Przedstawiony jako tzw. główne osiągnięcie naukowe cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych składa się z 12 artykułów naukowych opublikowanych w polskich czasopismach naukowych. Dominują w nim artykuły jednoautorskie, w przypadku artykułów wieloautorskich określono wkład w powstanie publikacji, jednak bez informacji jakie były role poszczególnych autorów. Przedstawione do oceny artykuły spełniają wymogi stawiane artykułom naukowym. W części publikacji dominuje aspekt deskryptywny, w wielu przeplatają się podobne wątki, w artykułach brakuje opisu metodologii realizowanych badań. Habilitant w *Autoreferacie* trafnie wskazał i opisał teoretyczną perspektywę badawczą instytucjonalizmu historycznego, w tym wykorzystanie koncepcji „zależności od szlaku”, istotnym mankamentem artykułów wskazanych w ramach cyklu jest jednak brak odniesienia do tej perspektywy badawczej. Brakuje również w cyklu artykułów, które podejmowałyby aspekty teoretyczne badania pomocy społecznej w perspektywie instytucjonalizmu. Mocną stroną przedstawionego cyklu publikacji jest szczegółowa, pogłębiona analiza faktycznej ewolucji polskiej pomocy społecznej, w tym wieloaspektowa charakterystyka funkcjonowania systemu opieki społecznej w II Rzeczpospolitej, identyfikacja kierunków działań i świadczeń realizowanych w systemie pomocy społecznej, pogłębiona analiza funkcjonowania i profesjonalizacji kadr pomocy społecznej, wykazanie potencjału pomocy społecznej w kontekście nowych ryzyk i sytuacji kryzysowych, a także wykazanie zbieżności instytucjonalno-prawnych rozwiązań na przestrzeni ponad stuletniego rozwoju pomocy społecznej.

Podkreślić należy, że obszar badawczy Habilitanta jest generalnie jednorodny tematycznie, koncentruje się wokół problematyki pomocy społecznej. W dorobku dr. Krzysztofa Chaczki widoczna jest również ewolucja zainteresowań

naukowych od problematyki związanej z systemem politycznym państwa Izrael, demokracją w Izraelu do problematyki *stricte* związanej z polityką społeczną, w tym pomocą społeczną.

Badania prowadzone przez dr. Krzysztofa Chaczkę wpisują się w dyscyplinę nauki o polityce i administracji, w szczególności w politykę społeczną. Publikacje dr. Krzysztofa Chaczki mają walor nowości naukowej. Podejmują tematy dotychczas niepodjęte w takim wymiarze, jak w analizowanych osiągnięciach. Zwrócić tu należy szczególnie uwagę na poszerzenie wiedzy w zakresie ewolucji polskiej pomocy społecznej w sposób wpisujący się w perspektywę badawczą instytucjonalizmu historycznego, a także w zakresie funkcjonowania państwa opiekuńczego i specyfiki polityki społecznej w Izraelu. W ogólnej ocenie wskazać należy, że dzięki pracy naukowej Habilitanta stan wiedzy politologicznej uległ korzystnej zmianie.

Reasumując stwierdzam, że dr Krzysztof Chaczko posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni i instytucji naukowej.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Działalność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzującą naukę realizowaną przez dr. Krzysztofa Chaczkę oceniam bardzo wysoko.

Dydaktykę Habilitant realizował w Kolegium Pracowników Służb Społecznych, Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i Uczelni Korczaka. Prowadził przedmioty *stricte* powiązane ze swoją aktywnością naukową i działalnością praktyczną w obszarze pomocy społecznej. Dr Krzysztof Chaczko był promotorem prac licencjackich i magisterskich, pełni funkcję promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich. Uważam, że jest przygotowany do kształcenia kadr jako samodzielny pracownik naukowy. Habilitant realizował również liczne zadania w obszarze kształcenia, w tym w zakresie jakości kształcenia oraz organizacji procesu rekrutacyjnego.

Dr Krzysztof Chaczko jest zaangażowanym organizacyjnie pracownikiem. Podkreślić należy jego wieloletnie pełnienie funkcji zastępcy dyrektora Instytutu Zarządzania i Spraw Społecznych, co wiąże się ze znaczącym nakładem pracy. Jest członkiem Rady Instytutu Zarządzania i Spraw Społecznych i Rady Dyscypliny

Nauki o Polityce i Administracji. Realizował także zadania w zakresie organizacji konferencji naukowych.

Habilitant wdrażał również działania popularyzujące naukę, przede wszystkim poprzez prowadzenie strony „Wiadomości Społeczne” w mediach społecznościowych oraz wypowiedzi prasowe, radiowe i telewizyjne.

Odrębnie chciałabym zwrócić uwagę na działalność Habilitanta w obszarze praktyki funkcjonowania pomocy społecznej, bowiem stanowi ona przykład udanego i niezwykle wartościowego łączenia nauki z praktyką. Jednym z wymiarów tej aktywności jest udział w licznych projektach badawczych realizowanych przez podmioty centralne i samorządowe. Miały one cele diagnozowania sytuacji społecznej, opracowania i wdrożenia nowatorskich rozwiązań w zakresie pomocy społecznej czy wpracowania rekomendacji dotyczących rozwiązań w obszarze pomocy społecznej. Dr Krzysztof Chaczko udzielając merytorycznego wsparcia podmiotom realizującym działania w zakresie pomocy społecznej pokazuje, że działalność naukowa faktycznie ma przełożenie na praktykę pomocy społecznej. Ważnym wymiarem tego rodzaju aktywności Habilitanta jest wygłaszanie wystąpień na konferencjach naukowych, w których również brali udział pracownicy pomocy społecznej. Kolejnym wymiarem aktywności Habilitanta jest kształcenie kadr pomocy społecznej. Dr Krzysztof Chaczko pracował w Kolegium Pracowników Służb Społecznych we Wrocławiu, prowadząc zajęcia nastawione na kształcenie pracowników socjalnych. Od 2018 roku jest kierownikiem szkolenia specjalizacyjnego z zakresu organizacji pomocy społecznej działającego w ramach Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Podkreślić należy, że w szkoleniach biorą udział najczęściej praktycy pracujący w pomocy społecznej, stanowiący przyszłe kadry zarządcze, stąd zapewnienie właściwej ich edukacji stanowi znaczący wkład w łączenie nauki z praktyką. Dr Krzysztof Chaczko jest również członkiem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej do spraw stopni specjalizacji zawodowej pracowników socjalnych działającej przy Ministrze Rodziny i Polityki Społecznej.

Konkluzja

Konkludując, stwierdzam, że dr Krzysztof Chaczko spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego zawarte w art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: legitymuje się stopniem doktora, posiada w dorobku osiągnięcia naukowe,

stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji, wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni (instytucji naukowej). W związku z tym opowiadam się za nadaniem dr. Krzysztofowi Chacze stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji i wnoszę o dopuszczenie Habilitanta do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Dr hab. Dorota Moroń, prof. UWr